

Această fișă informativă a fost realizată în colaborare cu Consiliul Notariatelor din UE (CNUE).

1 Cum se redactează dispoziția pentru cauză de moarte (testament, testament conjunctiv, pact asupra unei succesiuni viitoare)?

Formele generale ale testamentelor

Cu excepția situațiilor deosebite, testamentele se întocmesc în scris. Din motive legate de securitatea juridică, testamentul trebuie datat. Conform dreptului ceh, testamentele conjunctive ale mai multor persoane nu sunt admisibile.

Conform dreptului ceh, un testament poate fi întocmit în una dintre următoarele forme:

- testament olograf, scris și semnat de mâna testatorului;
- testatorul poate întocmi un testament și în altă formă decât cea olografă, cu condiția ca acesta să îi poarte semnătura și ca acesta să declare în mod neechivoc în fața a doi martori prezenți simultan că documentul conține ultima sa voință. Martorii semnează documentul și anexează la acesta o clauză indicând calitatea lor de martori, precum și informațiile necesare pentru a permite identificarea lor;
- un testator nevăzător își poate exprima voința în fața a trei martori prezenți simultan printr-un document care trebuie citit cu voce tare de către un martor care nu a fost implicat în redactarea sa. În cazul în care testatorul suferă de un alt handicap senzorial și nu are capacitatea de a citi sau de a scrie, conținutul testamentului trebuie să-i fie adus la cunoștință cu ajutorul unui mijloc de comunicare care să fie înțeles de către testator și de către toți martorii;
- testatorul poate, de asemenea, întocmi un testament sub forma unui act notarial.

Întocmirea unui testament în cazuri speciale

Norme speciale se aplică pentru testamentele întocmite în condiții extreme, în special în situații în care viața este pusă în pericol.

- Dacă, din cauza unor situații neprevăzute, viața testatorului este expusă unui pericol clar și iminent sau dacă testatorul se află într-un loc în care, ca urmare a unei situații de urgență (război, dezastru natural etc.), viața socială este paralizată într-o asemenea măsură încât un testament nu poate fi întocmit în alt mod, testatorul își poate exprima voința prin viu grai în fața a trei martori prezenți simultan. În cazul în care testatorul rămâne în viață, testamentul verbal (nuncupativ) devine caduc după două săptămâni de la data la care a fost formulat.
- Dacă există temeri justificate că testatorul ar putea deceda înainte de întocmirea unui testament în fața unui notar, testamentul său poate fi înregistrat în prezența a doi martori de către primarul municipiului pe al cărui teritoriu se află testatorul. Un astfel de testament rămâne valabil timp de trei luni de la data la care testatorul devine pentru prima dată capabil să întocmească un testament în fața unui notar. Acest tip de testament este cunoscut sub denumirea de „testament rural” (dof testament).
- Dacă există motive serioase, un testament poate fi înregistrat la bordul unei aeronave sau al unei nave maritime cehe de comandantul aeronavei sau al navei sau de reprezentantul acestuia, în prezența a doi martori. Validitatea unui astfel de testament este, de asemenea, limitată la trei luni.
- Ultima voință a unui soldat, dacă acesta este angajat într-un conflict armat, poate fi înregistrată de comandantul unității sau de un alt ofițer, în prezența a doi martori. La fel ca în cazurile precedente, un astfel de testament rămâne valabil timp de maximum trei luni.

Pactul asupra unei succesiuni viitoare

În cazul unui pact asupra unei succesiuni viitoare, un testator major și care dispune de capacitate juridică deplină poate numi un moștenitor sau un legatar, care poate fi cealaltă parte contractantă sau un terț. Testatorul nu poate revoca în mod unilateral un pact asupra unei succesiuni viitoare.

Un testator poate decide, pe baza unui pact asupra unei succesiuni viitoare, cu privire la maximum trei sferturi din patrimoniul său succesoral, un sfert din patrimoniul succesoral trebuind să rămână liber. Cu toate acestea, testatorul poate întocmi un testament referitor la partea din patrimoniu rămasă liberă.

Fiecare dintre soți îl poate desemna moștenitor pe celălalt pe baza unui pact asupra unei succesiuni viitoare. Se poate conveni ca drepturile și obligațiile ce decurg dintr-un pact asupra unei succesiuni viitoare să fie anulate în momentul divorțului.

Un pact asupra unei succesiuni viitoare poate fi întocmit numai sub forma unui document autentic, și anume sub forma unui act notarial.

2 Ar trebui ca dispoziția să fie înregistrată și, dacă da, în ce mod?

Registrul central al testamentelor a fost înființat în anul 2001. Începând cu 1 ianuarie 2014, ca urmare a recodificării generale a dreptului privat din Republica Cehă, registrul testamentelor a fost înlocuit cu Registrul de evidență a actelor juridice pentru cauză de moarte. Acest registru este o listă privată, electronică, păstrată, organizată și administrată de Camera notarilor din Republica Cehă. În Registrul de evidență a actelor juridice pentru cauză de moarte sunt înregistrate documentele privind următoarele acte juridice pentru cauză de moarte ale unui testator:

- testamente, codicile sau pacte asupra unor succesiuni viitoare;
- declarații de dezmoștenire și declarații potrivit cărora moștenitorul desemnat prin succesiune ereditară prevăzută de lege nu va intra în posesia patrimoniului succesoral;
- ordine privind angajamente de compensare cu privire la o cotă-parte din succesiune, cu excepția cazului în care astfel de ordine sunt incluse în testament;
- numirea unui administrator, cu excepția cazului în care acesta este numit în testament;
- un acord privind renunțarea la un drept la succesiune;
- anularea actelor juridice menționate la literele (a)-(e).

În cazul în care un notar întocmește unul dintre documentele de mai sus sub forma unui act notarial sau în cazul în care un notar a primit un astfel de document în altă formă decât cea a unui act notarial, acesta înregistrează informațiile cu privire la respectivul document și la persoana care l-a întocmit în registrul menționat anterior prin transmiterea electronică a datelor.

Documentele privind actele juridice pentru cauză de moarte ale unui testator care nu sunt sub formă de acte notariale se înregistrează numai în cazul în care au fost depuse la un notar.

3 Există restricții asupra libertății de a dispune pentru cauză de moarte (rezervă succesorală, de exemplu)?

Rezerva succesorală – informații generale

Moștenitorii rezervari ai unui testator sunt descendenții acestuia. Un moștenitor rezervatar care (i) nu a renunțat la un drept la succesiune sau la un drept la o rezervă succesorală; (ii) este un moștenitor eligibil; și (iii) nu a fost efectiv dezmoștenit are dreptul la o rezervă succesorală sau la suplimentarea acesteia în cazul în care este omis în întregime sau parțial de către testator din dispoziția pentru cauză de moarte, adică acesta nu primește, sub forma unei cote-părți din succesiune sau a unui legat, bunuri succesoriale a căror valoare este echivalentă cu rezerva sa succesorală. Soțul supraviețuitor/soția supraviețuitoare și ascendenții nu sunt moștenitori rezervari. Descendenții minori trebuie să primească cel puțin echivalentul a trei sferturi din rezerva lor succesorală prevăzută de lege; descendenții majori trebuie să primească cel puțin un sfert din rezerva lor succesorală prevăzută de lege. În cazul în care testamentul contravine acestor dispoziții legale și în cazul în care testatorul nu a dezmoștenit un moștenitor rezervatar din motivele definite de lege, un moștenitor rezervatar are dreptul la plata unei sume de bani echivalentă cu valoarea rezervei sale succesoriale. În cazul în care testatorul este un soț supraviețuitor/o soție supraviețuitoare și are doi copii, rezerva succesorală a fiecăruia dintre aceștia este echivalentă cu jumătate din moștenire. În cazul în care unul dintre aceștia este minor, rezerva sa succesorală este echivalentă cu trei optimi din moștenire; în cazul unui descendent major, rezerva succesorală este echivalentă cu o optime.

Articolul 704 din Codul civil prevede, de asemenea: „Dacă la dezbaterile moștenirii instanța trebuie să dispună împărțirea unei afaceri de familie, membrilor familiei implicați în acea afacere li se acordă drepturi prioritare.”

Cazuri speciale

În cazul în care un moștenitor rezervatar este omis (în mod deliberat) din testament fără a fi dezmoștenit, însă a comis acte care constituie oricare dintre motivele legale de dezmoștenire, o astfel de omisiune este considerată ca o dezmoștenire tacită și legitimă și, în această situație, descendentul respectiv nu are dreptul la o rezervă succesorală.

În cazul în care un moștenitor rezervatar este omis dintr-un testament doar pentru că testatorul, în momentul formulării dispoziției pentru cauză de moarte, nu avea cunoștință de existența acestuia (de exemplu, testatorul credea că respectivul descendent a decedat sau nu avea cunoștință de faptul că persoana în cauză este descendentul său), respectivul moștenitor rezervatar are dreptul la rezerva sa succesorală care îi revine conform legii.

Posibilitatea de a renunța la dreptul la o rezervă succesorală

Un moștenitor rezervatar poate renunța la dreptul la o rezervă succesorală prin intermediul unui acord formal încheiat cu testatorul, redactat sub forma unui act notarial. De asemenea, este posibilă renunțarea, în aceleași mod, la un drept la succesiune în beneficiul unei alte persoane. Renunțarea în beneficiul altei persoane este valabilă în cazul în care respectiva persoană devine moștenitor.

Ar trebui făcută o distincție între renunțarea la succesiune și refuzarea acesteia (succesiunea poate fi refuzată de un moștenitor care nu a renunțat la succesiune) și renunțarea la un drept la succesiune sau la un drept la o rezervă succesorală pe baza unui acord încheiat cu testatorul (în timpul vieții acestuia) sub forma unui act notarial. Renunțarea la o succesiune sau refuzarea acesteia este posibilă numai după decesul testatorului.

Alte restricții

În testamentul său, un testator poate să specifice condiții, termene sau dispoziții sau să dea instrucțiuni ca, după decesul său, succesiunea să fie transferată unui alt moștenitor (substituție fideicomisară). Cu toate acestea, astfel de clauze nu trebuie să urmărească hărțuirea vădită a unui moștenitor sau legatar după voința arbitrară evidentă a testatorului și nu trebuie să contravină în mod clar politicii publice.

Întrucât un testator nu poate dispune ca un moștenitor sau legatar să se căsătorească, să nu se căsătorească sau să rămână căsătorit, acesta poate stabili pentru o anumită persoană un drept de care respectiva persoană va beneficia până în momentul căsătoriei sale.

În cazul în care toți moștenitorii (sau fideicomisarii) sunt contemporani cu testatorul, nu există restricții cu privire la ordinea în care, conform dispoziției pentru cauză de moarte a testatorului, respectivii moștenitori trebuie să succeadă (sub rezerva anumitor condiții). În cazul în care, în momentul decesului testatorului, un moștenitor nu este încă născut, ordinea succesorală definită de testator se încheie în momentul în care primul dintre moștenitori succede. Substituția fideicomisara se stinge cel târziu după o sută de ani de la data decesului testatorului. Cu toate acestea, în cazul în care un moștenitor fideicomisar trebuie să primească moștenirea după decesul unui moștenitor contemporan cu testatorul, substituția fideicomisara se stinge numai după ce primul dintre moștenitorii fideicomisari succede.

4 În cazul în care nu există o dispoziție pentru cauză de moarte, cine moștenește și în ce proporție?

În cazul în care defunctul nu a întocmit un testament sau un codicil și nu a încheiat un pact asupra unei moșteniri viitoare, moștenirea va fi transmisă, conform legii, moștenitorilor săi pe baza unei ierarhii de șase categorii de succesiune. Persoanele din aceste categorii sunt luate în considerare ca moștenitori în etape, în funcție de categoria lor. Moștenitorii din categoriile inferioare îi exclud de moștenitorii din categoriile superioare, de exemplu, în cazul în care moștenitorii din prima categorie de succesiune beneficiază de moștenire, moștenitorii din a doua categorie nu moștenesc nimic. Numai în cazul în care moștenitorii din prima categorie de succesiune nu beneficiază de moștenire, moștenirea este transferată moștenitorilor din cea de a doua categorie. Cotele succesoriale prevăzute de lege se aplică numai dacă moștenitorii nu ajung la un acord diferit în fața unei instanțe. În cazul în care defunctul nu a formulat o dispoziție pentru cauză de moarte (un testament, un pact asupra unei succesiuni viitoare sau un codicil) sau în cazul în care defunctul permite (nu a interzis) în dispoziția pentru cauză de moarte acest lucru, moștenitorii pot împărți patrimoniul succesoral în orice mod doresc printr-un acord reciproc la care au ajuns în fața unei instanțe.

Categoriile de succesiune

În cazul primei categorii de succesiune, copiii și soția/soțul defunctului/defunței moștenesc părți egale. În cazul în care defunctul/defuncta și soția/soțul acestuia (acesteia) dețin bunuri comune dobândite în timpul căsătoriei, instanța împarte bunurile respective astfel încât o parte din acestea să revină soțului supraviețuitor/soției supraviețuitoare și o parte (de obicei, o jumătate) să fie inclusă în moștenire. Bunurile incluse în patrimoniul succesoral sunt moștenite de soțul/soția și copiii defunctului/defunței în părți egale. Cota-parte a soțului/soției nu include niciun bun dobândit de soț/soție în timpul lichidării bunurilor comune. În Republica Cehă, Codul civil nu face nicio distincție între copiii născuți în timpul căsătoriei și cei născuți în afara căsătoriei sau între copiii proprii (biologici) și copiii adoptați.

În cazul în care oricare dintre copiii defunctului/defunței nu beneficiază de moștenire (de exemplu, în cazul în care acesta renunță la cota-parte ce i se cuvine din succesiune în timpul vieții testatorului, în cazul în care renunță la succesiune sau în cazul în care a decedat înainte de testator), cota-parte din succesiune care revine respectivului copil este moștenită, în părți egale, de copiii respectivului copil. Aceeași regulă se aplică și în cazul descendenților mai îndepărtați.

În cazul în care defunctul/defuncta nu are o soție/un soț, însă are copii, întregul patrimoniu succesoral al defunctului/defunței este moștenit de către copiii săi (sau de către descendenții săi – a se vedea mai sus). Cu toate acestea, în cazul în care defunctul/defuncta are o soție/un soț, dar nu are copii, soțul/soția defunctei/defunctului nu moștenește întregul patrimoniu succesoral, ci îl împarte cu moștenitorii din cea de a doua categorie de succesiune.

În cazul celei de a doua categorii de succesiune, moștenitorii sunt soțul/soția defunctei/defunctului, părinții săi și persoanele cu care a coabitat defunctul /defuncta pentru o perioadă de cel puțin un an înainte de decesul său într-o locuință comună și care, prin urmare, s-a îngrijit de locuința respectivă împreună cu defunctul/defuncta sau care se afla în întreținerea defunctului/defunței. Toate aceste persoane, cu excepția soțului/soției, moștenesc părți egale. Cu toate acestea, soțul/soția defunctei/defunctului moștenește cel puțin jumătate din patrimoniul succesoral. Prin urmare, în cazul în care defunctul/defuncta avea un soț/o soție și ambii părinți, soțul/soția moștenește jumătate din patrimoniul succesoral, iar fiecare dintre părinți moștenește un sfert.

Soțul/soția și oricare dintre părinți din cea de a doua categorie de succesiune pot să moștenească întregul patrimoniu succesoral. Cu toate acestea, în cazul în care defunctul/defuncta a avut o concubină/un concubin, însă nu a avut o soție/un soț sau părinți, concubina/concubinul nu moștenește întregul patrimoniu succesoral, ci îl împarte cu alți moștenitori din cea de a treia categorie de succesiune.

În cazul celei de a treia categorii de succesiune, frații/surorile defunctului/defunctei și concubina/concubinul acestuia (acesteia) moștenesc părți egale. În cazul în care niciunul/niciuna dintre frații/surori nu beneficiază de moștenire, cota-parte a acestuia/acesteia este moștenită de copiii săi, și anume de nepoții sau nepoatele defunctului/defunctei (de asemenea, în părți egale). Oricare dintre acești moștenitori poate moșteni întregul patrimoniu succesoral.

În cazul în care moștenirea nu revine fraților/surorilor sau concubinului/concubinei defunctei/defunctului, în cea de a patra categorie de succesiune, bunicii defunctului/defunctei moștenesc părți egale.

În cazul în care niciunul dintre bunicii defunctului/defunctei nu beneficiază de moștenire, aceasta revine părinților bunicilor defunctului/defunctei (și anume, străbunicilor) din a cincea categorie de succesiune. Bunicii tatălui defunctului/defunctei primesc jumătate din moștenire, iar bunicii mamei defunctului/defunctei, cealaltă jumătate. Cele două perechi de bunici împart jumătatea lor din moștenire în părți egale.

În cazul în care un membru al unui cuplu nu moștenește, optimea eliberată revine celui/lalt membru. În cazul în care un cuplu de bunici nu beneficiază de moștenire, sfertul corespunzător revine celui/lalt cuplu din aceeași categorie. În cazul în care niciunul dintre cuplurile din aceeași categorie nu beneficiază de moștenire, patrimoniul succesoral revine cuplurilor din cealaltă categorie în aceeași proporție ca cea utilizată pentru a împărți jumătatea moștenirii care le revine în mod direct.

În cele din urmă, în cea de a șasea categorie, în cazul în care niciunul dintre moștenitorii sus-menționați nu beneficiază de moștenire, aceasta este transferată copiilor fraților/surorilor defunctului/defunctei (copiii nepoților și nepoatelor) și copiilor bunicilor defunctului/defunctei (unchi și mătuși). În cazul în care niciunul dintre unchi sau niciuna dintre mătuși nu beneficiază de moștenire, cota-parte a sa revine copiilor săi (verii defunctului/defunctei).

În cazul în care niciunul dintre moștenitori nu beneficiază de moștenire, bunurile succesoriale revin statului, care este considerat moștenitor.

5 Care este autoritatea competentă:

5.1 În materie de succesiune?

5.2 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei succesiuni?

5.3 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unui legat?

5.4 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei rezerve succesoriale?

Instanța districtuală deține competența cu privire la toate procedurile succesoriale (inclusiv renunțarea la succesiune sau acceptarea acesteia, un legat sau exercitarea dreptului la o rezervă succesorală). În funcție de un calendar prestabilit, instanța dispune ca procedurile succesoriale să se deruleze în fața unui notar. Ulterior, respectivul notar acționează și ia decizii în cadrul procedurii în numele instanței. Legislația cehă nu permite părților la procedurile succesoriale să își aleagă notarul.

6 Scurtă descriere a procedurii de soluționare a unei succesiuni în temeiul legislației naționale, inclusiv pentru lichidarea patrimoniului succesoral și pentru partajul bunurilor (trebuie furnizate și informații din care să reiasă dacă procedura de succesiune este deschisă de o instanță sau de altă autoritate competentă din proprie inițiativă)

Competența

În cazul în care organismul competent este o instanță cehă, competența în materie de proceduri succesoriale revine tribunalului districtual în a cărui rază teritorială se afla reședința permanentă sau o altă reședință a defunctului, astfel cum a fost înregistrată în sistemul de informații relevant. În cazul în care reședința permanentă sau o altă reședință a defunctului/defunctei nu este înregistrată, instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială a locuit efectiv defunctul (unde s-ar putea găsi domiciliul său). În cazul în care respectivul loc nu poate fi identificat, instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială se afla ultima dată defunctul.

În cazul în care defunctul nu își avea reședința în Republica Cehă, instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială deținea defunctul un bun imobil. În cazul în care defunctul nu deținea niciun bun imobil în Republica Cehă (iar competența nu poate fi stabilită prin niciuna dintre metodele de mai sus), instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială a decedat defunctul (unde a fost găsit trupul defunctului).

Inițierea procedurii succesoriale de către o instanță cehă

O instanță inițiază procedura succesorală din oficiu, din momentul în care ia cunoștință de decesul defunctului. Decesele sunt notificate instanței competente de către serviciul de stare civilă. Cu toate acestea, instanța poate lua cunoștință de decesul unei persoane prin alte mijloace, de exemplu, de la poliție, de la o instituție medicală sau de la eventuali moștenitori.

O instanță inițiază, de asemenea, procedura succesorală în cazul în care primește o petiție în acest sens din partea oricărei persoane care exercită un drept la succesiune în calitate de moștenitor. În cazul în care o instanță constată că nu deține competența geografică, aceasta trimite dosarul de succesiune instanței competente. Dosarele de succesiune pot fi, de asemenea, trimise unei alte instanțe în situațiile în care ar fi oportun să se procedeze astfel, de exemplu, pentru că moștenitorii defunctului își au reședința în raza teritorială a unei alte instanțe.

Desfășurarea procedurii

În primul rând, în cadrul anchetei sale prealabile, instanța ia cunoștință de informațiile cu privire la defunct, la datoriile acestuia, la grupul de moștenitori și la existența unui eventual testament sau a unei alte dispoziții pentru cauză de moarte. În general, instanța extrage respectivele informații din liste publice, din registrul actelor juridice pentru cauză de moarte, din registrul documentelor privind bunurile dobândite în timpul căsătoriei și, nu în ultimul rând, prin audierea persoanei însărcinate cu procedurile de înmormântare ale defunctului.

În cazurile prevăzute de lege sau din alte motive, instanța ia, de asemenea, măsuri urgente pentru asigurarea bunurilor succesoriale, și anume prin inventarierea și punerea sub sigiliu a acestora.

După finalizarea anchetelor preliminare, instanța dispune o audiere și îi informează pe potențialii moștenitori cu privire la dreptul lor la succesiune și la dreptul de a solicita inventarierea bunurilor succesoriale. În cazul în care oricare dintre moștenitori solicită un inventar al bunurilor succesoriale, instanța va dispune efectuarea acestuia.

În cazul în care defunctul deținea bunuri comune dobândite în timpul căsătoriei, instanța – pe baza informațiilor transmise de părți – întocmește o listă cu respectivele bunuri și o listă cu pasivele comune și stabilește valoarea bunurilor. Bunurile aflate în litigiu între părți nu sunt luate în considerare. Soțul supraviețuitor/soția supraviețuitoare are apoi posibilitatea de a ajunge la un acord cu moștenitorii în ceea ce privește lichidarea bunurilor comune dobândite în timpul căsătoriei. În respectivul acord sunt specificate bunurile din patrimoniul succesoral care vor rămâne soțului supraviețuitor/soției supraviețuitoare (nu este necesară respectarea principiului conform căruia cotele-părți ale ambilor soți sunt egale). Este, de asemenea, posibilă încheierea unui acord conform căruia toate bunurile comune revin soțului supraviețuitor/soției supraviețuitoare, niciunul dintre aceste bunuri nefăcând parte din patrimoniul succesoral. Acordul dintre moștenitori și soțul supraviețuitor/soția supraviețuitoare privind lichidarea comunității de bunuri comune dobândite în timpul căsătoriei nu trebuie să contravină legislației în vigoare sau instrucțiunilor defunctului incluse în dispoziția pentru cauză de moarte. În caz contrar, instanța nu va aproba acordul.

În cazul în care instanța nu aprobă acordul privind lichidarea bunurilor comune dobândite în timpul căsătoriei sau în cazul în care nu este încheiat niciun astfel de acord, instanța lichidează ea însăși bunurile respective, conform următoarelor norme:

- (a) cotele-părți ale ambilor soți din bunurile succesoriale care urmează să fie lichidate sunt identice;
- (b) fiecare dintre soți restituie părțile din bunurile comune utilizate exclusiv pentru constituirea propriei averi;
- (c) fiecare dintre soți are dreptul de a solicita restituirea părților din propria avere utilizate exclusiv pentru constituirea bunurilor comune;
- (d) se iau în considerare nevoile copiilor aflați în întreținere;
- (e) se ia în considerare modul în care fiecare dintre soți a avut grijă de familie, în special modul în care a avut grijă de copii și de locuința familiei;
- (f) se ia în considerare modul în care fiecare soț a contribuit la achiziționarea și întreținerea bunurilor comune.

După lichidarea bunurilor comune dobândite în timpul căsătoriei, instanța întocmește o listă a activelor și pasivelor succesoriale. În acest caz, instanța se bazează, în primul rând, pe informațiile furnizate de moștenitori și, în cazul în care a fost dispusă efectuarea unui inventar al bunurilor succesoriale, pe respectivul inventar. Nu sunt luate în considerare activele și pasivele aflate în litigiu.

În general, instanța estimează valoarea bunurilor succesoriale pe baza declarațiilor concordante furnizate de moștenitori. O expertiză pentru astfel de estimări este necesară doar în cazuri foarte rare.

În cazul în care defunctul nu a lăsat nicio dispoziție pentru cauză de moarte, moștenitorii pot ajunge la un acord cu privire la împărțirea bunurilor succesoriale după cum doresc. Instanța confirmă dobândirea bunurilor succesoriale de către moștenitori pe baza unui astfel de acord. În lipsa unui astfel de acord, instanța confirmă dobândirea bunurilor succesoriale de către moștenitori în funcție de cotele-părți prevăzute de lege. La cererea moștenitorilor, instanța împarte ea însăși bunurile succesoriale între moștenitori.

În cazul în care testatorul, în dispoziția sa pentru cauză de moarte, furnizează instrucțiuni cu privire la modul de împărțire a bunurilor succesoriale, instanța confirmă dobândirea respectivelor bunuri de către moștenitori conform instrucțiunilor în cauză. În caz contrar, moștenitorii pot conveni asupra modului de împărțire a bunurilor succesoriale. Cu toate acestea, moștenitorii pot conveni asupra unor niveluri diferite de cote-părți din succesiune numai în cazul în care testatorul a dispus în mod expres o astfel de posibilitate.

În cazul în care un moștenitor rezervatar se prevalează de dreptul său la o rezervă succesorală, ceilalți moștenitori pot ajunge la un acord cu respectul moștenitor în ceea ce privește lichidarea rezervei succesoriale în cauză (plata unei indemnizații). În caz contrar, trebuie dispusă inventarierea bunurilor succesoriale în vederea calculării rezervei succesoriale.

Înainte de pronunțarea unei hotărâri cu privire la bunurile succesoriale, trebuie furnizată instanței o dovadă conform căreia legatele exigibile au fost executate și ceilalți legatari au fost informați cu privire la drepturile lor la legate.

7 Cum și când devine cineva moștenitor sau legatar?

După decesul unui testator, moștenitorii acestuia au dreptul la succesiune. Cu excepția cazului în care dobândirea activelor succesoriale se amână în temeiul unei dispoziții pentru cauză de moarte a testatorului, de exemplu, din cauza unei condiții (un moștenitor va dobândi bunurile succesoriale după absolvirea studiilor superioare) sau din cauza impunerii unui anumit (după expirarea unei perioade determinate), unul sau mai mulți moștenitori beneficiază de moștenire după decesul testatorului. În acest fel, instanța hotărăște cine va dobândi bunurile succesoriale pe baza rezultatelor procedurii succesoriale. În cazul în care testatorul, în dispoziția sa pentru cauză de moarte, amână împărțirea bunurilor succesoriale (din cauza unei condiții sau a impunerii unui anumit termen), unul sau mai mulți moștenitori din prima categorie succesorală beneficiază de moștenire după decesul testatorului, în timp ce unul sau mai mulți moștenitori din a doua categorie succesorală beneficiază de moștenire după îndeplinirea condiției (expirarea unei anumite perioade). Instanța hotărăște cu privire la transferul succesiunii de la moștenitorii din prima categorie succesorală la moștenitorii din următoarea categorie succesorală în cadrul unei proceduri separate.

Hotărârile cu privire la succesiune sunt comunicate, în numele instanței, de un notar mandatat de către instanța districtuală competentă pentru a executa acte în cadrul procedurii succesoriale. Pentru executarea actelor adoptate în calitate de comisar judiciar în cadrul unei proceduri succesoriale, un notar, un funcționar la un birou notarial sau un notar stagiar dispune de toate puterile conferite unei instanțe în calitate de autoritate publică pentru realizarea actului de justiție.

Un legatar dobândește dreptul la un legat după decesul testatorului și trebuie să i se aducă la cunoștință acest drept înainte de încheierea procedurii succesoriale. Legatele exigibile trebuie lichidate înainte de încheierea procedurii succesoriale.

Renunțarea la un drept la succesiune, refuzarea succesiunii, renunțarea la succesiune

Este posibilă renunțarea anticipată la un drept la succesiune prin intermediul unui acord încheiat cu testatorul sub forma unui act notarial.

După decesul testatorului, un moștenitor poate refuza succesiunea printr-o declarație explicită în fața instanței în termen de o lună de la data la care acestuia i s-a adus la cunoștință respectivul drept. Un moștenitor care își are reședința în străinătate poate refuza succesiunea în termen de trei luni de la notificarea acestui drept. Acest termen poate fi prelungit din motive grave, însă nu poate fi prelungit după expirarea sa (termenul nu poate fi amânat). După expirarea acestui termen, se presupune că moștenitorul nu a refuzat succesiunea.

Un moștenitor rezervatar poate refuza succesiunea păstrându-și în același timp posibilitatea de a beneficia de o rezervă succesorală, de exemplu, acesta poate refuza moștenirea prevăzută într-o dispoziție pentru cauză de moarte fără a-și pierde dreptul la o rezervă succesorală. Acest lucru reprezintă, într-o oarecare măsură, o excepție de la regula generală conform căreia un moștenitor poate să fie exonerat de o obligație impusă prin dispoziția pentru cauză de moarte prin refuzarea succesiunii prevăzute în respectiva dispoziție și, cu toate acestea, să se prevaleze simultan de dreptul său în calitate de moștenitor rezervatar – acesta poate deveni moștenitor prin intermediul dispoziției pentru cauză de moarte sau poate refuza o astfel de succesiune. O declarație de refuzare sau de acceptare a succesiunii este irevocabilă.

Succesiunea poate fi refuzată de către o persoană care, prin acțiunile sale, indică în mod clar faptul că nu intenționează să refuze succesiunea, dispunând în mod explicit de activele succesoriale.

Este posibilă, de asemenea, renunțarea la succesiune în beneficiul unui alt moștenitor. Un moștenitor rezervatar, care renunță la succesiune, renunță și la dreptul la o rezervă succesorală; această decizie este valabilă și în cazul descendenților. Renunțarea la succesiune în beneficiul unui alt moștenitor este valabilă în cazul în care celălalt moștenitor consimte la acest act. Un moștenitor care renunță la succesiune nu este exonerat, prin acest act, de obligația de a respecta dispozițiile și instrucțiunile privind un legat sau alte măsuri care, conform voinței testatorului, pot sau ar trebui să fie executate numai personal.

8 Preiau moștenitorii datoriile defunctului și, dacă da, în ce condiții?

Moștenitorii pot alege să își exercite sau să nu își exercite dreptul de a solicita inventarierea bunurilor succesoriale. Moștenitorii care nu doresc inventarierea bunurilor succesoriale sunt răspunzători pentru toate datoriile defunctului. În cazul în care mai mulți moștenitori nu își exercită dreptul de a solicita efectuarea un inventar, aceștia sunt considerați răspunzători în mod individual și solidar. Un moștenitor care nu solicită efectuarea un inventar este răspunzător pentru toate datoriile, chiar dacă instanța întocmește o listă a activelor succesoriale din alte motive (de exemplu, pentru că un alt moștenitor își exercită dreptul la efectuarea unui inventar).

În cazul în care un moștenitor solicită un inventar, atunci instanța inventariază bunurile succesoriale. Un moștenitor care solicită efectuarea unui inventar este răspunzător pentru datoriile defunctului numai până la concurența valorii moștenirii primite. În cazul în care mai mulți moștenitori își exercită acest drept, aceștia sunt răspunzători în mod individual și solidar, însă fiecare este răspunzător numai până la concurența valorii moștenirii primite.

În astfel de cazuri, instanța dispune efectuarea unui inventar al bunurilor succesoriale chiar dacă niciunul dintre moștenitori nu solicită acest lucru, în primul rând, pentru protejarea moștenitorilor minori, a moștenitorilor a căror reședință nu se cunoaște și a creditorilor testatorului.

În anumite cazuri, instanța poate hotărî ca inventarul bunurilor succesoriale să fie înlocuit cu o listă a activelor succesoriale întocmită de administrator sau cu o declarație comună privind activele succesoriale redactată și semnată de către toți moștenitorii.

9 Ce documente și/sau informații sunt necesare de obicei pentru înregistrarea bunurilor imobile?

Înregistrarea drepturilor în cartea funciară este reglementată de Legea nr. 256/2013 privind cartea funciară (Legea cadastrală).

În cartea funciară sunt înregistrate următoarele:

parcele de teren;

clădiri cărora le este atribuit un număr de clădire sau un număr de referință în cartea funciară, cu excepția cazului în care acestea sunt parte a unui teren sau a unui drept de construire;

clădirile cărora nu le este atribuit un număr de clădire sau un număr de referință în cartea funciară, exceptând cazurile în care sunt parte dintr-un teren sau a unui drept de construire, cu condiția ca acestea să constituie structura principală a terenului și să nu fie incluse în categoria „structuri de mici dimensiuni”;

unitățile definite conform Codului civil;

unitățile definite în conformitate cu Legea nr. 72/1994 de reglementare a anumitor relații de coproprietate asupra clădirilor și anumite relații de proprietate asupra apartamentelor și clădirilor nerezidențiale și de modificare a anumitor legi (Legea privind dreptul de proprietate asupra locuințelor), astfel cum a fost modificată;

un drept de construire;

sisteme de alimentare cu apă.

Drepturile reale dobândite prin moștenire sunt înregistrate în cartea funciară pe baza unei hotărâri sau a unui document autentic de succesiune emis într-un stat membru și prin intermediul unui certificat emis de o instanță sau de o autoritate competentă din statul membru de origine sau al unui certificat european de moștenitor (denumite în continuare „documentele”).

Oficiul pentru cadastru în a cărui rază teritorială se află bunul imobil deține competența la nivel local pentru procedura de înregistrare.

Bunul imobil trebuie indicat în documentele necesare pentru înregistrarea drepturilor în cartea funciară (hotărârea privind moștenirea, un document autentic și /sau certificatul european de moștenitor) în conformitate cu articolul 8 din Legea nr. 256/2013:

Un teren este identificat printr-un număr de parcelă, o mențiune care indică dacă este vorba de un teren construit și prin denumirea teritoriului cadastral pe care este situat.

Un teren înregistrat într-un mod simplificat este identificat printr-un număr de parcelă conform vechii cărți funciare, indicându-se dacă este un număr de parcelă atribuit conform cărții funciare, planul de distribuție, planul de comasare sau cartea funciară, și prin denumirea teritoriului cadastral pe care este situat.

O clădire care nu este parte dintr-un teren sau un drept de construire este identificată prin numărul de parcelă al terenului pe care este construită, numărul clădirii sau numărul de referință din cartea funciară (în cazul în care nu a fost atribuit niciun număr, se indică destinația clădirii) și prin denumirea localității în care este situată.

O unitate este identificată prin indicarea clădirii în care este delimitată sau prin indicarea terenului sau dreptului de construire, în cazul în care clădirea în care este delimitată este considerată parte a unui astfel de teren, prin numărul de unitate și, după caz, prin precizarea dacă este vorba de o unitate în construcție.

Un drept de construire este identificat prin numărul de parcelă, printr-o precizare dacă este vorba de un teren constructibil și prin denumirea teritoriului cadastral în care este situat.

Un sistem de alimentare cu apă este identificat prin numărul de parcelă, printr-o precizare dacă este vorba despre un teren constructibil, prin denumirea teritoriului cadastral și prin destinația terenului.

Documentele prezentate pentru înregistrarea drepturilor în cartea funciară trebuie să îndeplinească cerințele privind un document destinat înregistrării în cartea funciară; conținutul acestora trebuie să justifice înregistrarea propusă a dreptului, iar aceasta trebuie să demonstreze continuitatea cu înregistrările anterioare în cartea funciară.

Documentele trebuie să indice moștenitorii sau alți beneficiari prin numele, adresa de domiciliu, numărul personal de identificare sau data nașterii acestora (sau, în cazul unei persoane juridice, denumirea, sediul social și numărul de înregistrare, dacă i-a fost atribuit un astfel de număr). Documentul trebuie să indice cotele-părți în funcție de care fiecare moștenitor dobândește drepturi asupra bunului imobil și, dacă este cazul, drepturile reale stabilite și beneficiarii corespunzători și părțile răspunzătoare. În cadrul procedurii succesoriale, pe lângă dreptul de proprietate, pot fi, de asemenea, stabilite, un drept de construire, o servitute, o garanție, o garanție viitoare, o garanție ipotecară, un drept de preempțiune, un uzufruct viitor, o coproprietate suplimentară, un fond fiduciar și o interdicție cu privire la transferul sau grevarea bunurilor.

În cazul în care dreptul care urmează să fie înregistrat în cartea funciară pe baza documentului în cauză vizează numai o parte dintr-o parcelă de teren, documentul trebuie însoțit de o schiță topografică în care să fie definit terenul în cauză. Schița topografică este considerată parte a documentului.

9.1 Este numirea unui administrator obligatorie sau obligatorie la cerere? Dacă ea este obligatorie sau obligatorie la cerere, ce demersuri trebuie efectuate? În dispoziția sa pentru cauză de moarte, un testator poate numi un administrator și/sau un executor testamentar.

Instanța numește un administrator, în vederea îndeplinirii ultimei dorințe a defunctului, la propunerea unui moștenitor care nu dorește să investească timp și efort pentru a îndeplini ultima dorință a defunctului. Respectiva propunere trebuie să conțină informațiile generale necesare prezentării, și anume trebuie să indice în mod clar instanța căreia îi este adresată, autorul său, subiectul pe care îl vizează și scopul său, și trebuie semnată și datată.

O instanță poate numi, de asemenea, un administrator din proprie inițiativă în cazul în care:

a) nu a fost numit niciun executor testamentar sau executorul refuză să administreze patrimoniul succesoral sau este în mod evident inadecvat pentru a administra patrimoniul succesoral și în cazul în care moștenitorii nu sunt în măsură să administreze în mod corespunzător patrimoniul succesoral;

b) este necesară întocmirea unei liste a bunurilor din patrimoniul succesoral; sau

c) există alte motive serioase pentru a proceda în acest mod; sau

d) fostul administrator a decedat, a fost revocat, a demisionat sau capacitatea sa juridică a fost limitată și este nevoie de o persoană care să îndeplinească aceste îndatoriri.

9.2 Cine este îndrituit să execute dispoziția pentru cauză de moarte lăsată de defunct și/sau să administreze patrimoniul succesoral?

Executorul testamentar (în cazul în care este numit de către testator) este responsabil pentru îndeplinirea ultimei dorințe a testatorului. În cazul în care nu este numit un administrator, executorul testamentar este, de asemenea, responsabil cu administrarea patrimoniului succesoral.

În cazul în care un executor testamentar este numit în paralel cu un administrator, administratorul administrează patrimoniul succesoral conform instrucțiunilor executorului testamentar.

În cazul în care este numit un administrator, însă nu este numit și un executor testamentar, administratorul este cel care administrează patrimoniul succesoral. La propunerea unui moștenitor, instanța îl poate însărcina, de asemenea, pe administrator cu supravegherea îndeplinirii ultimei dorințe a defunctului.

În cazul în care nu se desemnează nici un administrator, nici un executor testamentar, toți moștenitorii sunt răspunzători pentru administrarea în comun a patrimoniului succesoral. De asemenea, moștenitorii pot conveni ca patrimoniul succesoral să fie administrat doar de unul dintre ei.

9.3 Ce competențe are un administrator?

Administratorul este responsabil cu simpla administrare a patrimoniului succesoral. Acest lucru înseamnă că administratorul face doar ceea ce este necesar pentru menținerea activelor succesoriale. În acest sens, acesta poate exercita toate drepturile legate de activele succesoriale aflate în administrare.

Administratorul poate transfera părți din patrimoniul succesoral sau le poate utiliza drept garanție, dacă este necesar, pentru a menține valoarea sau esența activelor succesoriale aflate în administrare sau cu titlu oneros. În aceleași condiții, acesta poate schimba destinația activelor succesoriale aflate în administrare.

Administratorul patrimoniului succesoral sau executorul testamentar poate adopta orice măsură care depășește sfera simplei administrări în cazul în care moștenitorii își dau consimțământul în acest sens. În cazul în care moștenitorii nu ajung la un acord sau în cazul în care un moștenitor este considerat o persoană aflată sub protecție specială, este necesară aprobarea instanței.

Executorul testamentar este responsabil pentru îndeplinirea în mod corespunzător a ultimei dorințe a testatorului cu diligența necesară. Acesta poate să exercite toate drepturile necesare pentru a-și îndeplini sarcinile, inclusiv dreptul de a apăra valabilitatea testamentului în fața instanței și de a invoca incompetența unui moștenitor sau a unui legatar și de a asigura executarea tuturor instrucțiunilor testatorului. În testament, testatorul poate să stabilească îndatoriri suplimentare pentru executorul testamentar.

10 Ce documente sunt eliberate de obicei, în temeiul legislației naționale, în cursul sau la finalul unei cauze de succesiune pentru atestarea statutului și a drepturilor beneficiarilor? Au aceste documente efecte probatorii specifice?

Procedura succesorală se încheie cu pronunțarea unei hotărâri privind succesiunea în care sunt precizate în mod expres drepturile și obligațiile legate de patrimoniul succesoral. Părțile au dreptul de a introduce o acțiune împotriva respectivei hotărâri în termen de cincisprezece zile de la data pronunțării acesteia. Hotărârea devine definitivă în cazul în care nu a fost formulat niciun recurs în termenul respectiv. Hotărârea definitivă servește drept dovadă a drepturilor și obligațiilor prevăzute în aceasta. Hotărârea are statutul unui document autentic.

Înainte de încheierea procedurii succesoriale, instanța poate emite confirmarea oficială a faptelor cunoscute în dosar. Această confirmare constituie, de asemenea, un document autentic.

Această pagină face parte din portalul [Europa ta](#).

Ne-am bucura să primim [feedbackul](#) dumneavoastră cu privire la utilitatea informațiilor furnizate.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Ultima actualizare: 14/12/2020

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.